
HUMÁNNÍ GEOGRAFIE – 10. CVIČENÍ

28.11. 2022 – 29.11. 2022

Cvičení vede: Mgr. David Gorný (460 634) – gorny.david@mail.muni.cz

ZADÁNÍ 10. CVIČENÍ – TÉMA DEMOGRAFIE

- V rámci libovolného kraje ČR si vyberte **tři obce** či města a u nich vytvořte **graf věkové pyramidy**. Vyberte si obce, u nichž očekáváte jisté odlišnosti.
- 1) **Výběr těchto tří obcí či měst v protokolu vysvětlete** a napište, jaké věkové složení obyvatel byste vzhledem k jejich POLOZE V RÁMCI ČR / KRAJE / METROPOLITNÍHO REGIONU očekávali.
- 2) **Okomentujte věkovou strukturu** ve vybraných obcích a **popište odlišnosti** věkových pyramid mezi nimi.
- 3) Do textu začleňte odpovědi i na tyto otázky:
Proč jste předpokládali odlišnost věkových pyramid mezi těmito obcemi?
Naplnil se tento předpoklad?
Jaké faktory mají na výslednou podobu věkové pyramidy vliv? Čím jsou tyto odlišnosti způsobeny?

OBSAH PROTOKOLU

- **3 grafy** věkových pyramid – se správnou formální úpravou grafů. Tabulky tam neházejte.
- Text obsahující všechny podmínky uvedené v bodech 1), 2), 3).
- **ZÁVĚR** minimálně 1 A4 textu. Kratší text neuznán.
Ve vědeckých pracích se používá patkové písmo – Times New Roman, 12.

DEADLINE

- Pondělní skupina – **4.12. 2022 23:59**
- Úterní skupina – **5.12. 2022 23:59**

O pozdní odevzdání se postará:

DATA A POSTUP

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – www.czso.cz
- Vyberete si kraj.
- Následně záložka **STATISTIKA**.
- V zobrazeném podoknu záložka **OBYVATELSTVO**.
- V okně OBYVATELSTVO záložka **OBCE**.

Obyvatelstvo

Kraj Okresy Správní obce **Obce**

Vyberte si kraj

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
Krajská správa ČSÚ v Brně

Kontakty Nejžádanější Časté dotazy Změny na webu

Statistiky kraj, okresy ... Databáze, registry Číselníky, klasifikace Výkazy, sběr dat O nás

Statistiky

- > Ceny
- > Cestovní ruch
- > Cizinci
- > Doprava
- > HDP, regionální účty
- > Informační technologie
- > Kriminalita, nehody
- > Kultura
- > Lesnictví
- > Mzdy, tržby, práce
- > **Obyvatelstvo**
- > Organizační statistika
- > Průmysl, energetika
- > Příjmy, výdaje a životní podmínky domácností
- > Sčítání lidu, domů a bytů
- > Sociální zabezpečení
- > Stavebnictví, byty
- > Území, sídelní struktura
- > Územní rozpočty
- > Věda, výzkum
- > Volby
- > Vzdělávání
- > Zaměstnanost, nezaměstnanost
- > Zdravotnictví, pracovní neschopnost
- > Zemědělství
- > Životní prostředí

POSTUP II

- V záložce OBYVATELSTVO-OBCE najít soubor **EXCEL**.
- Stáhnout „**Věkové složení obyvatelstva v obcích XY kraje k 31. 12. 2021**“.
Názvy se u jednotlivých krajů mohou drobně lišit, někde mohou být data jen k 31. 12. 2020, **takže vzít nejnovější data.**
- Jedná se o data za **pětileté věkové kategorie!!**
- Je třeba pracovat **s daty zvlášť za muže a za ženy**, nikoliv za obě pohlaví dohromady!!

ODBORNÝ NÁZEV: VĚKOVÉ KOHORTY

- 0–4
- 5–9
- 10–14
- 15–19
- 20–24
- 25–29
- 30–34
- 35–39
- 40–44
- 45–49
- 50–54
- 55–59
- 60–64
- 65–69
- 70–74
- 75–79
- 80–84
- 85+**

**KATEGORII 85+ JE TŘEBA DOPOČÍTAT.
JE ZVYKEM, ŽE SE NEUVÁDÍ DO VĚKOVÉ
PYRAMIDY NĚCO JAKO 85-90, ... !!**

Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Jihomoravského kraje k 31. 12. 2021

1

85 +

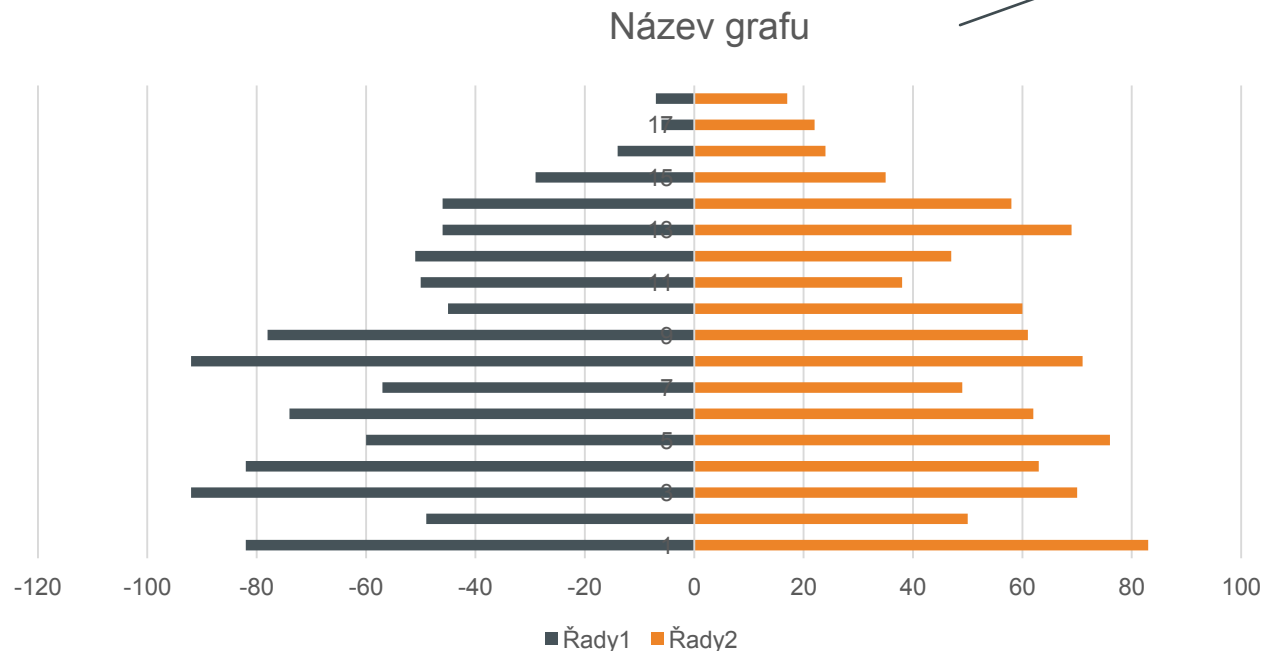
2

KOD_OE	název obce	KOD_O	název okresu	KOD_ORP	název SO ORP	Muži	v tom muži ve věku														Průměrný věk	Ženy	0-4	5-9					
							0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69					70-74	75-79	80-84	85-89	90+
581291	Adamov	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	2 175	140	126	121	77	75	104	151	199	182	185	163	134	129	127	106	73	51	26	6	41,8	2 254	128	125
581313	Bedřichov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	109	4	3	8	5	10	9	10	3	7	9	7	9	6	6	6	4	-	2	1	41,9	116	4	5
581330	Benešov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	337	17	16	19	20	6	29	21	21	29	31	30	15	20	21	21	12	1	7	1	42,1	338	19	16
581283	Blansko	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	9 529	533	509	544	436	361	547	615	658	752	835	599	659	547	622	559	368	213	115	57	42,7	10 186	494	494
581356	Borotín	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	193	10	7	6	8	12	18	12	17	14	14	9	13	5	7	18	14	5	2	2	44,1	235	8	17
581364	Bořítov	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	636	29	34	40	29	31	38	39	47	46	62	45	42	45	37	33	23	6	9	1	41,9	645	22	44
581372	Boskovice	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	5 569	337	322	334	276	255	293	335	401	437	526	384	359	298	314	290	214	103	63	28	41,3	6 092	310	314
581381	Brřov-Jeneč	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	172	14	8	8	12	3	9	12	7	20	20	10	6	14	9	11	4	4	1	-	41,3	176	8	13
581445	Bukovina	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	228	19	19	18	14	9	9	17	17	17	21	16	16	8	9	7	10	1	1	-	36,4	233	18	16
581453	Bukovinka	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	306	20	38	25	19	8	8	12	27	42	30	16	12	11	12	9	5	8	2	2	36,3	308	17	27
581461	Býkovice	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	124	10	11	11	9	2	4	8	5	11	8	5	9	12	8	5	3	-	2	1	38,5	123	8	8
581470	Cetkovice	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	389	23	17	19	19	28	31	23	32	24	34	30	24	17	21	23	13	5	3	3	40,9	367	21	15
554162	Crhov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	91	11	3	4	2	4	4	4	7	8	8	7	3	7	11	4	3	1	-	-	41,6	77	2	5
581496	Černá Hora	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	1 028	65	72	69	49	42	39	54	86	93	88	65	66	68	68	49	29	13	10	3	40,5	1 111	71	73
581500	Černovice	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	203	12	13	14	17	15	7	11	10	17	24	15	12	5	7	9	6	8	-	1	38,5	187	15	11
581518	Deštná	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	109	2	6	3	5	7	7	8	6	8	16	7	8	6	6	7	5	2	-	-	43,7	104	-	5
581526	Dlouhá Lhota	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	77	6	5	9	6	1	5	5	7	6	7	5	3	7	2	3	-	-	-	-	34,6	62	3	4
581542	Doubřavice nad Svitavou	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	713	48	37	36	25	32	47	46	53	53	69	36	59	33	50	34	31	10	10	4	42,1	659	43	40
581551	Drnovice	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	668	53	44	46	33	32	34	53	57	48	58	49	39	25	40	30	16	7	4	-	37,9	686	49	38
581569	Habrůvka	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	213	19	19	22	11	7	4	10	15	20	18	12	14	12	9	11	6	3	1	-	37,2	206	8	15
581593	Hodonín	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	62	5	4	1	2	2	3	7	5	3	3	5	8	3	4	1	1	1	3	1	43,1	49	2	2
581615	Holštejn	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	77	-	4	6	6	2	4	7	5	6	7	5	10	8	3	-	1	1	-	2	42,7	77	5	8
581631	Horní Poříčí	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	132	6	5	5	5	8	10	7	9	8	13	8	13	9	9	10	5	2	-	-	43,9	129	9	8
513695	Horní Smržov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	62	8	2	1	4	2	3	5	6	7	5	2	5	5	3	2	2	-	-	-	38,0	62	2	4
581534	Chrudichromy	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	116	9	11	4	4	4	6	8	11	8	15	3	6	8	4	9	3	3	-	-	40,0	95	7	6
581666	Jabloňany	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	210	13	13	9	10	10	12	15	22	23	14	7	20	10	14	8	7	3	-	-	40,0	197	17	11
581682	Jedovnice	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	1 384	94	67	78	65	62	65	105	107	92	130	90	91	77	74	79	56	31	14	7	41,8	1 421	69	91
581721	Kněževés	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	95	3	6	6	6	4	8	10	6	5	3	10	5	6	4	3	7	3	-	-	41,1	72	2	4
581739	Knínice	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	469	28	29	37	25	19	26	30	38	41	42	37	20	20	24	25	17	7	3	1	39,3	468	29	34
581755	Kořenec	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	187	7	13	8	15	12	10	11	14	20	23	12	7	16	5	5	5	2	1	1	38,8	169	7	10
581763	Kotvrdovice	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	454	26	32	32	13	25	22	31	29	45	41	27	24	26	32	19	16	9	5	-	40,5	468	23	28
581771	Kozárov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	54	1	2	3	3	4	5	3	3	5	2	3	3	3	5	2	3	1	2	1	45,4	63	3	3
581780	Krasová	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	246	27	26	15	11	15	6	16	20	25	25	9	11	15	8	7	6	4	-	-	34,8	226	22	17
581798	Krhov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	79	3	6	2	4	4	7	5	6	3	7	8	6	4	5	6	1	1	1	-	41,7	72	5	5
581801	Křetín	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	233	10	7	16	12	8	14	15	18	21	22	10	17	12	17	8	19	4	2	1	43,7	249	17	17
581810	Křtěnov	CZ0641	Blansko	6202	Boskovice	108	9	2	5	2	11	7	5	9	5	10	7	5	10	5	4	7	4	1	-	43,1	106	10	2
581828	Křtiny	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	406	23	19	27	19	26	16	22	32	32	47	28	15	24	27	30	22	6	3	4	43,0	412	20	24
581836	Kulíšov	CZ0641	Blansko	6201	Blansko	90	2	2	2	5	2	3	8	8	10	11	3	10	7	5	3	7	1	1	-	46,6	74	2	2

ZPRACOVÁNÍ DAT

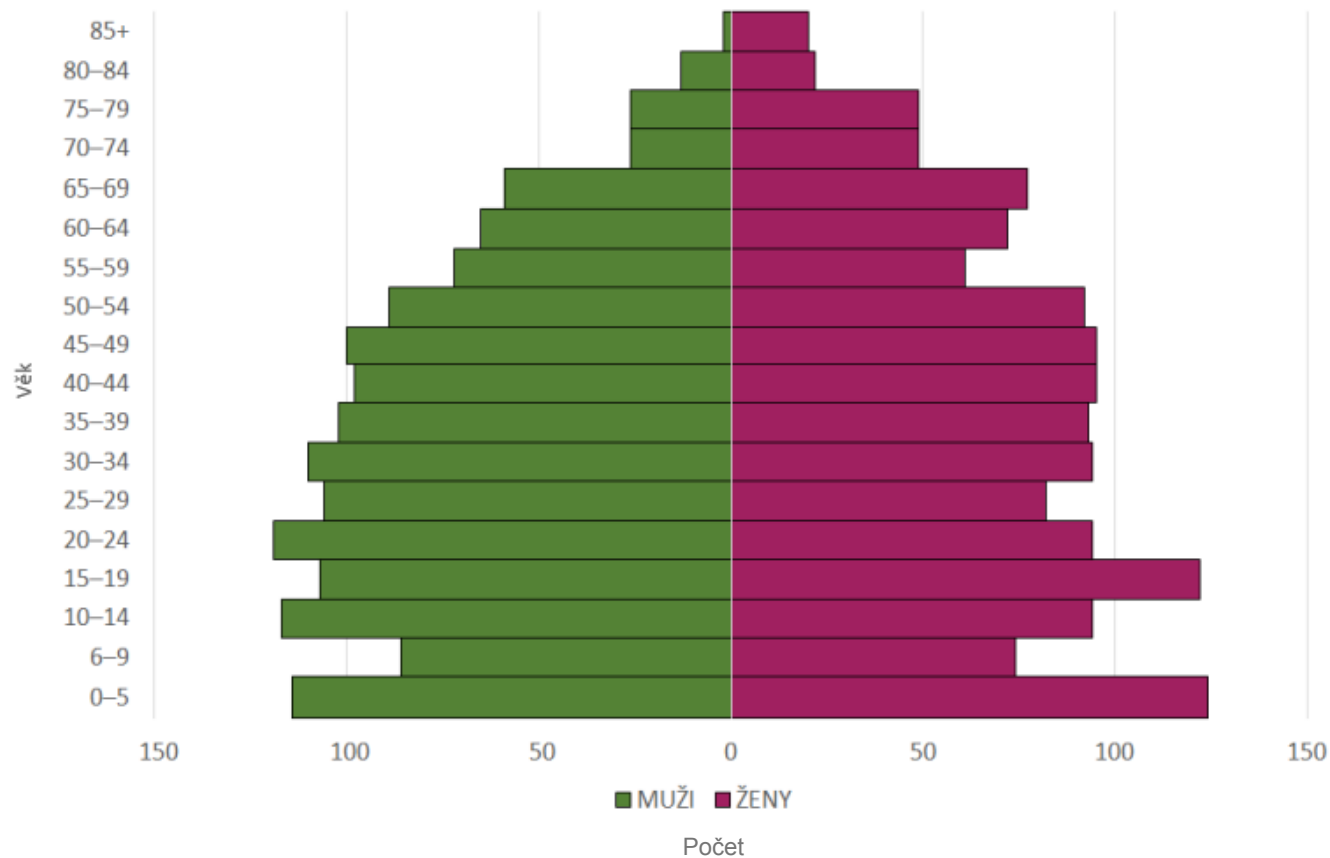
- U dat v případě mužů přidělit znaménko **MÍNUS**.
= potřeba ke správnému zobrazení grafu.
- GRAF = SKLÁDANÝ PRUHOVÝ.

Vyskočí tohle – ale to nestačí.
POTŘEBA UPRAVIT!

Nýdek	MUŽI	ŽENY
0-4	-82	83
5-9	-49	50
10-14	-92	70
15-19	-82	63
20-24	-60	76
25-29	-74	62
30-34	-57	49
35-39	-92	71
40-44	-78	61
45-49	-45	60
50-54	-50	38
55-59	-51	47
60-64	-46	69
65-69	-46	58
70-74	-29	35
75-79	-14	24
80-84	-6	22
85+	-7	17

VZOR - PODOBA GRAFŮ

Osa musí být vlevo, nikoliv uprostřed.

Popisky os.

Legenda.

Musí být jasné, co jsou muži, a co ženy.

V tabulce při vytváření grafu důležité

MÍNUS u mužů, v grafu mínus nesmí být, musí se to opět ručně upravit!

Je zvykem, že název grafu se maže.

Graf se popisuje stejně jako obrázek

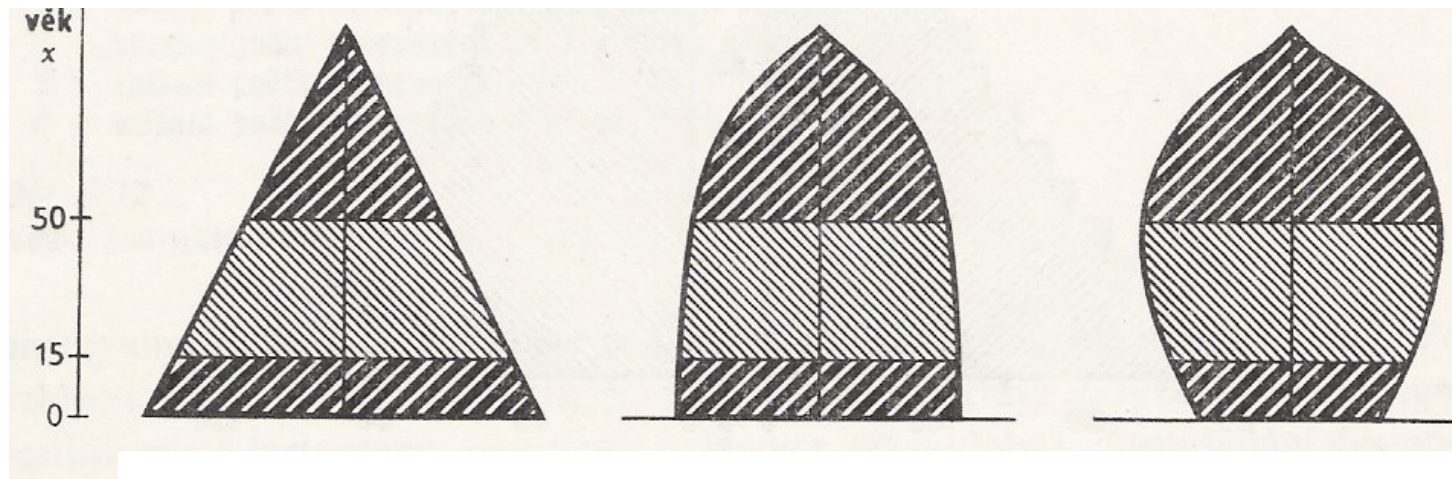
= popis pod grafem

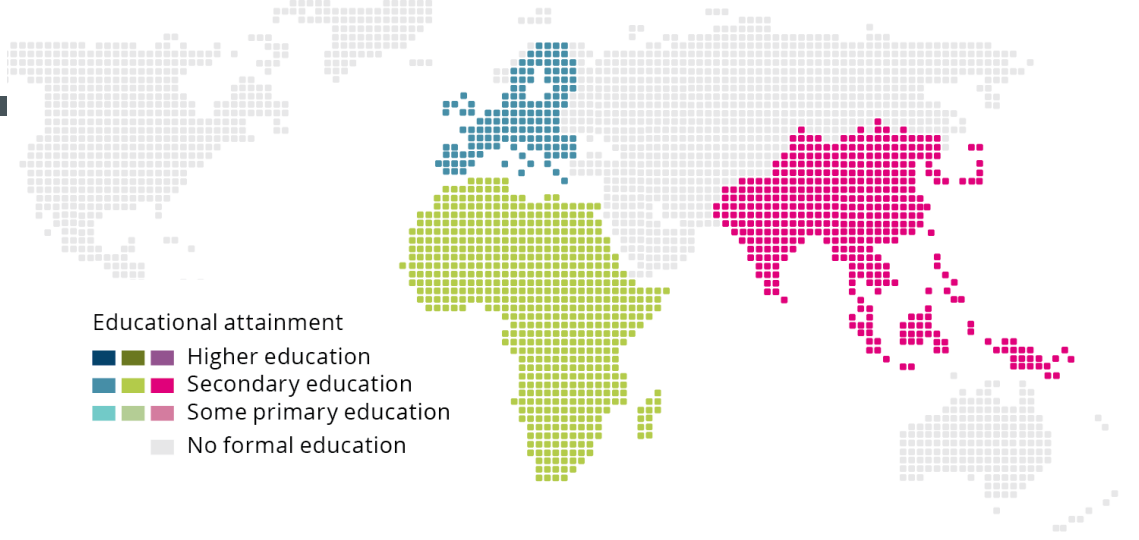
= nepíše se Graf 1, ale píše se

standardně Obr. 1, Obr. 2, Obr. 3

VĚKOVÉ PYRAMIDY

- JAK SE JEDNOTLIVÉ PODOBY OZNAČUJÍ?
- V JAKÝCH REGIONECH V MĚŘÍTKU SVĚTA / ČESKA BYSTE JE OČEKÁVALI?
- JAKÝMI TERMÍNY SE OZNAČUJÍ POPULACE (0-14, 15-64, 65+)?

- Educational attainment
- Higher education
 - Secondary education
 - Some primary education
 - No formal education

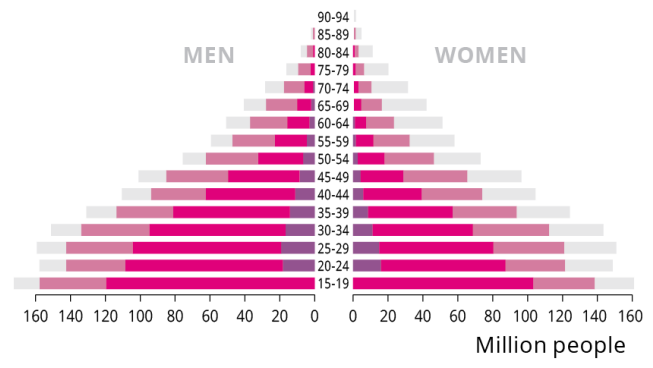
2000
European Union

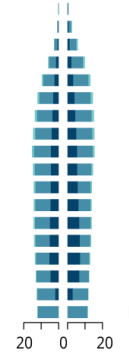
2000
Africa

2000
Asia

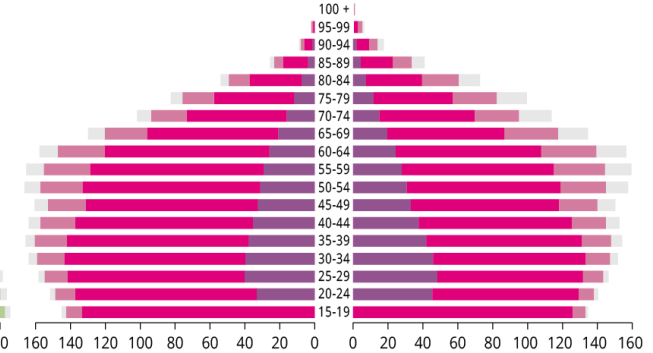
2050

2050

2050

Zdroj: eea.europa.eu

DEMOGRAFICKÉ STÁRNUTÍ

- **JAKÉ DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE BYSTE POUŽILI K JEHO IDENTIFIKACI?**

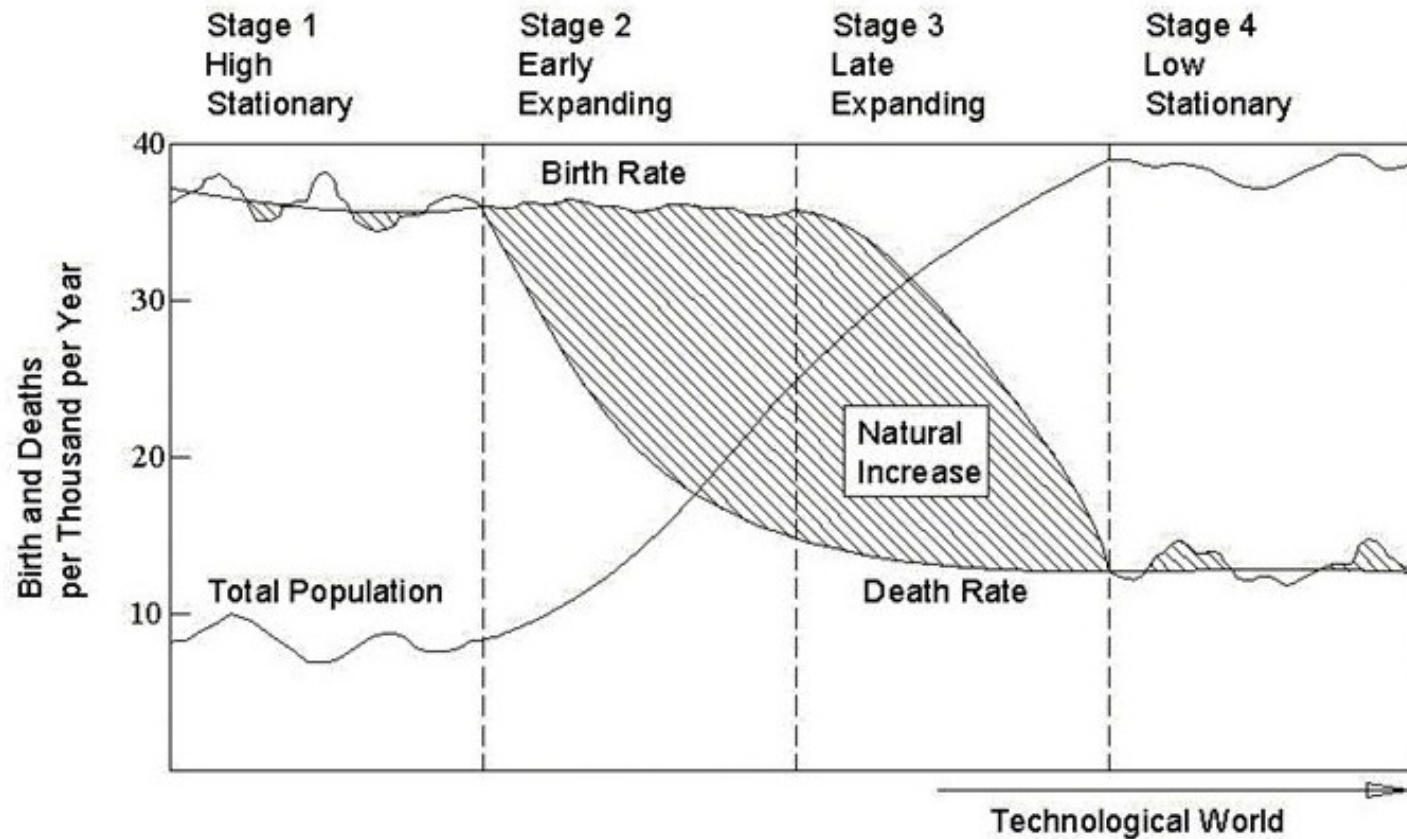
DEMOGRAFICKÉ STÁRNUTÍ

- **JAKÉ DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE BYSTE POUŽILI K JEHO IDENTIFIKACI?**
- **Index stáří.**
Věkový medián.
Průměrný věk.
Věkový modus.

PRVNÍ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD

- S JAKÝMI UKAZATELI SOUVISÍ PRVNÍ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD A JAK SE TYTO UKAZATELE V JEDNOTLIVÝCH FÁZÍCH MĚNILY?

PRVNÍ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD

DRUHÝ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD

- **S JAKÝM UKAZATEL SOUVISÍ DRUHÝ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD A JAK SE TYTO UKAZATELE V JEDNOTLIVÝCH FÁZÍCH MĚNILY?**

DRUHÝ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD

- **S JAKÝM UKAZATEL NEJVÍCE SOUVISÍ DRUHÝ DEMOGRAFICKÝ PŘECHOD A JAK SE TYTO UKAZATELE V JEDNOTLIVÝCH FÁZÍCH MĚNILY?**
- Úhrnná plodnost.

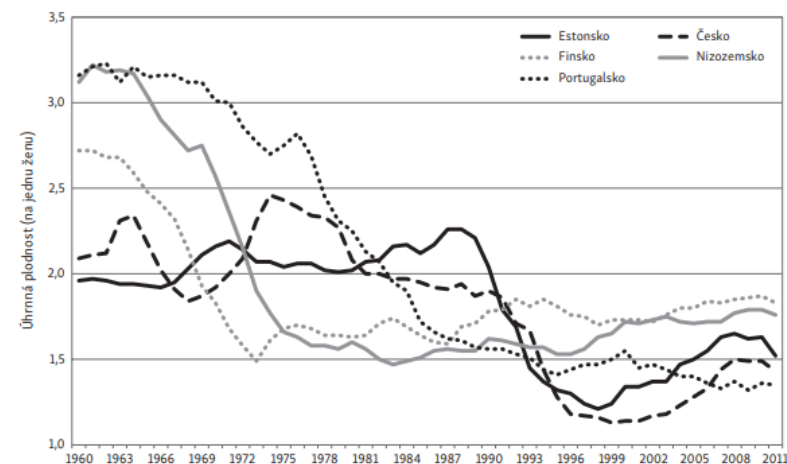
Je druhý demografický přechod stále relevantní koncept pro evropské státy?

HELENA POLESNÁ, JIŘINA KOCOURKOVÁ

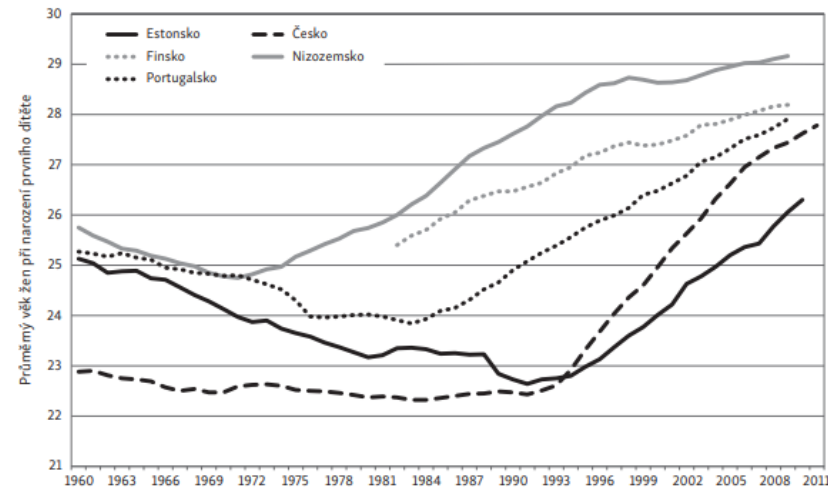
Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra demografie, Praha, Česko (Charles University in Prague, Faculty of Science, Department of Demography, Prague, Czechia); e-mail: helena.polesna@natur.cuni.cz, jirina.kocourkova@natur.cuni.cz

ABSTRACT **Is the second demographic transition the relevant concept for European countries?** – The theory of second demographic transition is particularly unique in trying to capture both the transformation of reproductive behaviour and a change in the attitudes towards new forms of partnership life and a new reproductive pattern. This study has set as its target to find out to what degree second demographic transition can be used as an explanatory framework of the recent development of European reproductive behaviour and, in particular, what is its relevance when it comes to the post-Communist countries as a region with a specific development that has been an object of many discussions within this issue. Whether not only the transformation of reproductive behaviour, but also changes in the value orientation in post-Communist countries correspond with the assumptions and signs of the second demographic transition.

KEY WORDS second demographic transition – fertility – postponement of childbearing – family – value change

Obr. 1 – Vývoj úhrnné plodnosti ve vybraných evropských zemích v období 1960–2011. Zdroj dat: do roku 2004 Council of Europe <http://www.coe.int/en/> (Recent Demographic Developments in Europe), od roku 2005: Eesti Statistika, <http://www.stat.ee/> (data stažena 2014 v databázi, EUROSTAT, ČSÚ – Vybrané demografické údaje v České republice).

Obr. 2 – Vývoj průměrného věku matek při narození prvního dítěte ve vybraných evropských zemích v období 1960–2011. Zdroj dat: Human Fertility Database, <http://www.humanfertility.org/cgi-bin/main.php> – HFD Summary indicators – Total fertility rate.